

GENIUS LOCI. Átmenthető-e a hely szelleme az új Dózsavárosi Könyvtárba?

Dózsaváros Veszprém egyik legrégebbi városrésze. Családi házakkal beépített, dimbes-dombos terület, szűk utcácskákkal. Egykori lakói betelepített jobbágyok, majd iparosok. A völgyhíd felépüléséig nehezen lehetett megközelíteni. A mai napig jó értelemben vett falu, ahol az emberek ismerik és segítik egymást. Talán Veszprém legösszetartóbb közössége él itt.

„Talán Veszprém legösszetartóbb közössége él itt”

A városrész központjától néhány lépésnyire található az Eötvös Károly Megyei Könyvtár (EKMK) Dózsavárosi Könyvtára. Az elődjének tekinthető 250 kötetes fiókkönyvtárat a megyei könyvtár hozta létre 1958-ban. Két évvel később már a Városi Tanács intézményeként, majd 1961 őszétől városi könyvtárként működött egy nagyobb teremben, új bútorokkal, 3400 szabadpolcon tárolt kötetel.

1981-től az építők szakszervezete Csatár utcai házában üzemelt kb. 20 ezer kötetes állománnyal, míg a kisebbik házrész a nyugdíjasklubok használták. 1987-ben költözött a jelenleg is használt, Szent István utcai épületbe, ami a két világháború között épült a Nemzeti Bank megbízásából. Eredetileg magas rangú budapesti tisztviselők családjainak biztonságos elhelyezését szolgálta volna, azok esetleges háborús kitelepítése esetén. Erre a célra sosem használták, de máig megtalálható az udvarban egy jó állapotú, föld alatti óvóhely. Az épületben hosszú ideig óvoda működött. Sokaknak a szívéhez nőtt a ház, hiszen az idősebbeknek a gyerekeik jártak ide, a középkorosztály pedig itt volt ovis. Egyszer egy idős hölgy jött vissza, aki évtizedekkel korábban az emeleten levő szolgálati lakásban töltötte a gyerekkorát. Olvasóink nosztalgiával emlékeznek ezekre az időkre, újabb és újabb történeteket mesélnek az épülettel, a kerttel, a még mindig meglévő homokozóval kapcsolatban.

A könyvtár fenntartói gyakran cse-

rélődtek. 1993-tól hosszabb ideig a Városi Művelődési Központ (VMK) klubkönyvtárként működött, majd 2013-ban fiókkönyvtárként a megyei könyvtárhoz került. Addigra lezajlott ugyan egy energetikai korszerűsítés, de a belső térben mintha megállt volna az idő: régi bútorokkal, szedett-vedett könyvespolcokkal, sérült parkettával, piszkos falakkal találkozhattak az olvasók. A megyei könyvtár egy NKA-pályázatból elvégzett egy részleges felújítást: a gyerekkönyvtárban rendbe hozatta a padlót és kicserélte a polcokat, de a munkatervekben évről évre ismétlődött az igény a lelakott, elavult terek felújítására, a bútorok, berendezések cseréjére.

Dózsaváros közművelődése mindig a könyvtárhoz kötődött. A VMK-s időkben a könyvtárosok és művelődésszervezők közösen dolgoztak az épületben. A nyugdíjasklubokkal és a Dózsavárosi Baráti Körrel is szoros együttműködés alakult ki, az emeleti teremben tartják az összejöveteleiket. Ők is hallatták a hangjukat: a Dózsavárosi Tanács ülésein és a képviselői fogadóórákon számtalanszor elhangzott, hogy kinőttek a termet, hogy szükségük lenne egy konyhára, és hogy az idősebbek elmaradnak, mert nem tudnak fellépcsőzni az emeletre. Ennek a bátor és összetartó közösségnek, főként a Dózsavárosi Baráti Kör lobbizásának, no meg az elnyert Európa Kulturális Fővárosa (EKF) cím együttesének köszönhetően valósulhatott meg a könyvtár teljes átépítése.

2022 júliusában kezdődött a könyvtár felújítása, és 2023. május 22-én nyitotunk ki újra. Az építkezés ideje alatt olvasóink beiratkozási díj nélkül használhatták az EKMK többi könyvtárát. A 15 ezres állományt a fűtlen raktárhelyiségből a szintén átalakítás alatt álló megyei könyvtárba kellett átköltöztetni.

Az építkezés közben kidőlt válaszfalak vagy az alap nélküli hozzáépítések sem gyoisították a munkát. A nehézségek ellenére a tíz hónapos zárvaratás után egy valóban 21. századi, 346 négyzetméteres könyvtár jött létre, mely a három légkondicionált térben praktikus, trendi bútorokkal várja a látogatókat. A lift beépítésével akadálymentessé vált az emeleti rendezvényterem, ami mellé konyha és öltöző is került. A régi kazánház helyén egy otthonos folyóirat-olvasó kuckót alakítottunk ki, kívül pedig egy motoros napárnyékolóval ellátott terasz épült.

Mennyire vonzó az új könyvtár? Látogatóink egyértelműen pozitívan nyilatkoznak a változásról, szívesen használják a felújított könyvtárat. Szinte nincs már üres fal, annyi képet, foltvarrásos munkát és szobanövényt kaptunk a könyvtárat magukénak érző látogatóktól. Látványosan nőtt olvasóink száma, fél év alatt 38 százalékos volt a növekedés. Mit teszünk érte, hogy meg is maradjanak? Heti négy órával bővítettük a nyitvatartást, egy nap kivételével 18 óráig várjuk látogatóinkat. Hosszú idő óta a kölcsönzés a legkedveltebb szolgáltatás, ezért nagyon figyelünk az állomány fejlesztésére. Emellett elengedhetetlen a betérők udvarias kiszolgálása. Mint a kis könyvtárakban általában, itt is fontos a személyesség, a családi hangulat. Kutyabarát könyvtár vagyunk, így olvasóinknak négylábú társaikat sem kell otthon hagyniuk.

„Mint a kis könyvtárakban általában, itt is fontos a személyesség, a családi hangulat”

A pandémia idején főként a gyerekek maradtak távol, pedig jelenlétük egyben a könyvtár jövőjét is biztosítja. Mesekedjjeinkkel, szünidei foglalkozásainkkal igyekeztünk őket visszacsábítani. A kéthetente megtartott Mesekeddeken élő meséléssel, pápírszínházi előadással vagy diavetítéssel és a témához kapcsolódó kézműves-foglalkozással várjuk a családokat, gyerekeket. Ennek a népszerű sorozatnak köszönhetően már kialakult egy kis közösség is.

A 14 év alatti gyerekek már olvasóink 33 százalékát teszik ki. A rendezvénytermünket heti rendszerességgel használják a nyugdíjasok és a baráti kör, itt próbál estenként a Séd-Party zenekar, van jóga, örömtánc, Bölcsék Kávéháza, tehát maradt a kettő az egyben – közművelődés és könyvtár – funkció! A rendezvénytermünk méltóvá vált színvonalas kiállítások rendezésére is, több telt házaskiállítás megnyitónk volt már.

Szeretnénk minden részletében zöldkönyvtárrá válni. Itatjuk a madarakat, az egykori homokozóban paradicsomot, fűszernövényeket, mézélő virágokat nevelünk. Játszóházainkban a már meglévő és használt alapanyagokból dolgozunk, szelektíven gyűjtjük a hulladékot, a takarítás a fertőtlenítésen kívül környezetbarát sze-

rekkel történik. Az olvasóteraszunkat igyekszünk hívogatóvá tenni, hogy kikapcsolódni, dolgozni, tanulni és rendezvényeket tartani egyaránt lehessen a „természetben”. Könyvtári pikniket tervezünk környezet- és természetbarát programokkal, növénycserével. Régi álmunk a könyvtár udvarának adottságait kihasználni egy valódi zöldsziget létrehozása, ami most elérhető közelségbe került.

Dózsaváros lakosságának összetétele is változik, egyre több fiatal költözik a városrészebe, és rendszeresen térnek be szülők, nagyszülők kicsi gyerekekkel, akik főként játszóhelyként használják a könyvtárat. Figyelnünk kell ezekre az igényekre: több három év alattiaknak való játékkal, babakönyvek, lapozók bővebb választékával, neveléssel kapcsolatos irodalom beszerzésével igyekszünk őket marasztalni és olvasóvá tenni.

Mi sem mutatja jobban, hogy olvasóink otthon érzik magukat nálunk, mint hogy a gyerekkönyvtár ajtaja előtt nemcsak a gyerekek, hanem olykor az anyukák is ledobják a cipőjüket, mielőtt bekucorodnak az olvasófotelba, pedig soha senki nem mondta, hogy le kell azt venni! Vajon sikerült átmentenünk a hely szellemét?

Juhász Judit

RÉGI

ÚJ